

Kljub težavam dodatni trud ni bil zaman

Prav vsi dobro vemo, da je bilo leto 1975 za OZD Alpina posebno težko. Srečavali smo se često z nepremostljivimi težavami v zvezi z oskrbo materialov, pomanjkanjem delavcev, pomanjkanjem zgornjih delov za montažne oddelke itd. Najhuje so nas prizadele omejitve okrog uvoza materiala za smučarsko obutve, izključno za zahodni izvoz. Proizvodnja smučarske obutve v montaži je stala mesec dni, pozneje pa v presledkih še večkrat.

Kljub dobri volji delavcev, ki so bili pripravljeno delati kadarkoli, ker so razumeli položaj, smo mučili dobavne roke za prekomorske kupce več kot mesec dni. Te zamude smo delno ublažili z letalskimi prevozi, kar nas je precej stalo in se bo močno odražalo tudi pri ostanku dohodka.

Mnogo ljudi je bilo ob tem premeščenih, storilnost je padla, ob tem pa je bilo treba kasneje delati veliko nadur, da bi vsaj kolikor je mogoče nadoknadili zamujeno. Lahko trdim, da bomo v proizvodnji, spričo zamude sezona in že naštetih težav, priložnosti na tekoče šele v maju 1976.

Z mnogo dodatnega truda pa menim, da prvi pokazatelji v TOZD Proizvodnja, kljub vsem težavam niso tako slabi.

Primerjava dosegov proizvodnje v primerjavi s postavljenim planom:

Letni plan proizvodnje obutve je bil postavljen na 1.080.000 parov. Proizvedeno je bilo 1.106.799 parov. Plan je bil presežen za 26.799 parov ali za 2,4%.

Od tega je bilo proizvedeno — lahke obutve 1.007.194 parov — težke obutve 99.605 parov.

Finančni plan proizvodnje obutve je znašal 235.646.390,00 dinarjev. Obutve je bilo proizvedeno za 231.837.031,89 din. Torej smo ostali pod planom za — 1,6% in to predvsem zaradi tega, ker nismo dosegli planiranih količin težke obutve, zaradi slabše prodaje, to pa predstavlja dokaj večjo vrednost glede na 1 par.

Proizvodnja plastike je imela letni plan 1.328.000 parov. Proizvedeno pa je bilo 1.839.524 parov. Plan je bil količinsko presežen za 511.524 parov ali za 38,5%.

Finančni plan proizvodnje plastike je znašal 32.392.880,00 dinarjev. Proizvedeno je bilo za 45.527.298,92 din. Plan je bil presežen za 13.134.418,92 din ali za 40,5%.

Poleg tega je bilo izdelano še za 1.352.635,65 din novih form.

Skupni seštevek: Fin. plan je znašal skupaj 268.039.270,00 dinarjev. Proizvedeno je bilo za 277.400.330,81 din. Plan je bil presežen za 9.361.060,81 din ali za 3,5%.

Koliko smo naredili več kot v letu 1974?

Proizvedli smo 32.024 parov več obutve ali 3%, po vrednosti pa za 24.700.893,46 din več ali za 12%. Proizvedli smo 372.986 parov več plastičnih izdelkov ali za 25,5%, po vrednosti pa 3-krat toliko kot lani. Orodjarne so izdelale 2,5-krat toliko orodij kot lani.

Vidi se, da smo z rezultati fizičnega dela lahko še kar zadovoljni, kolikšen bo ostank dohodka spričo povečanih stroškov poslovanja, bomo videli čez mesec dni, vendar so lahko navedeni podatki že bolj ohrabrujoči in nam dajejo vsaj nekaj optimizma.

Anton KLEMENCIC

Odgovornost vodilnih delavcev je velika

Ze sama organizacija dela nam narekuje, da moramo delo organizirati in postaviti za to odgovorne, strokovne ljudi, da bo delo opravljeno tako kot smo predvidevali, s tem pa bomo tudi dosegli postavljeni cilj. Na podlagi samoupravnega dogovarjanja je vodenje lahko birokratsko, tehnostratsko, avtoritativno ali demokratsko. V vsakem primeru mora delo nekdo organizirati, voditi in kontrolirati, drugi pa imajo drugačne, izvršilne naloge. Ne mislim teoretično obravnavati teh problemov, vendar naj povem, da velikokrat mislimo, če smo samoupravljanci, da lahko tudi po teh funkcijah vodimo poslovanje.

Razlika je v tem, da se o politiki poslovanja dogovarjamo v širšem krogu, preko strokovnih družbenopolitičnih in samoupravnih predstavnikov in organov. Ko smo se dogovorili in so nam naloge znane, pa posamezniki odgovarjamo za izvršitev teh nalog v tolikšni meri, kolikor smo odgovorni po funkciji svojega delovnega mesta v procesu poslovanja. Prav zato je odgovornost vodilnih delavcev za uspeh poslovanja največja, saj prav oni zasedajo delovna mesta, ki imajo največji vpliv na smer politike poslovanja in so pri poslovnem odločanju odločilnega pomena. Vsi rezultati in končni uspeh OZD so posledica dobrih ali slabih odločitev in hkrati rezultat skupnega dela. Skupna ocena dobrega ali slabega uspeha je finančni rezultat, v njem so izražene vse naše poslovne odločitve nekega obdobja in nam povedo, kako smo izvrševali postavljene naloge. Vsak posameznik oz. član kolektiva je dolžan, da odgovorno opravi svoje delo, to je da svoje naloge izvrši po predpisanih navodilih. Vodilni delavci v podjetju so dolžni dajati naloge,

jih nadzorovati in usklajevati fizičnega dela lahko ali skupine. Svoje delo morajo vodilni delavci usklajevati s politiko in cilji, katere določa SDS, oz. za katere smo se dogovorili v okviru samoupravljanja in na drugih nivojih dogovarjanja — teamsko delo. Prav zato je v podjetju potrebna organizacija dela. Kvaliteta dela vodilnih delavcev pa je odvisna od strokovnosti in samoiniciativnosti — sposobnosti posameznega vodilnega delavca. Ker sem prepričan, da so naši programi in politika poslovanja pravilni (saj smo jih sprejeli v srednjeročnem planu do leta 1980), moram reči, da je samo od nas odvisno kako jih bomo izvrševali. Le od naše doslednosti, discipliniranosti in pravilnih, sprtnih poslovnih odločitev lahko pričakujemo boljše rezultate. Zato lahko trdim, da smo predvsem vodilni delavci odgovorni za uspeh poslovanja in izgovora ni. Kvaliteta dela v osnovni proizvodnji je v strogi povezavi s predpisi in zahtevami kupcev. Te predpise in zahteve postavljamo že vnaprej in moramo kontrolirati, če se dosledno izvajajo, če tega nismo storili, je krivda naša. Vidimo, da dilema ni! Zaradi tega trdim, da so še velike rezerve v nas samih, od boljše organizacije dela, oskrbovanja z materiali, od boljše kvalitete v proizvodnji in izpolnjevanja zahtevnih rokov. Vem, da so zunanji pogoji tudi zaostreni in da nanje ne moremo vplivati mi. Prav to pa naj bo naša spodbuda in naj nas usmeri k reševanju naših problemov, za katere odgovarjamo mi osebno. Prepričani moramo biti, da namesto nas ne bo nihče reševal tistega, za kar smo mi zadolženi. Tako bomo delali; in tudi uspeh ne bo izostal.

Ivan CAPUDER

Prodaja — v preteklem letu kar uspešno

Zaključili smo poslovno leto, zato je prav, da ugotovljamo rezultate poslovanja. To leto je bilo polno preizkušenj — srečevali smo se z najrazličnejšimi omejitvami, kar je še posebno vplivalo na uspehe našega poslovanja.

V primerjavi z letom 1974 smo celotno realizacijo povečali za 18,6%, realizacijo na domačem tržišču za 17,5%, izvoz pa za 20,3%. Realizacija prodaje v prodajni mreži je za 6% večja, ostalo povečanje prodaje na domačem tržišču pa je na račun grosistične prodaje, zlasti izdelkov plastike. Grosistična prodaja je bila povečana kar za 70%, vendar le malenkostno na račun prodaje obutve.

Pa pogledimo še nekaj rezultatov poslovanja maloprodaj-

ne mreže. Celotna realizacija naših prodajalnih je bila povečana za 20% v primerjavi z letom 1974, medtem ko smo parovno prodali manj kot v letu 1974. Poprečne zaloge v prodajalnih pa so bile precej višje kot prejšnje leto, količinsko za 18%, vrednostno pa preko 30%.

Vsi navadeni podatki nam kažejo, da bomo morali posvetiti posebno skrb zalogam v prodajalnih. Zaloge so pa mnogo odvisne od pripravljenih kolekcij, od pravočasnih rokov, največ pa seveda od kvalitete izdelane obutve. Le z uskladitvijo vseh teh dejavnikov nam bo uspelo povečati realizacijo in hkrati zniževati zaloge.

Anica Govekar

ZDRAVSTVENI DOM
ENOTA ŠKOFJA LOKA

Ukrepi za zmanjšanje
Škofja Loka.

Ocena strokovnjakov
odsotnosti z dela. OZD
moramo v letu 1976 v
za zainteresirati obo pla
njih OZD. Pri tem pa

1. Manjšanje stališča

Manjšanje stališča

Združitev lahke in težke šivalnice

Program TOZD proizvodnja za obdobje 1976—1980 predvideva precejšnje povečanje proizvodnje plastike in poliuretana, medtem ko bo proizvodnja obutve ostala pri istih količinah kot jih proizvajamo sedaj. Povečanje naj bi bilo samo na osnovi večje produktivnosti in ne na povečanju zaposlovanja novih delavcev.

Z namenom, da se stanje v plastiki normalizira zaradi pomanjkanja delovne sile, in da smo istočasno v oddelku sekalnice začeli s proizvodnjo za sezono pomlad-poletje, se je pojavilo vprašanje, kje dobiti ljudi, da bodo delali na novih delovnih mestih. Na osnovi več predlogov, smo se odločili, da se zmanjša oddelek lahke šivalnice in da več delavk gre v sekalnico in plastiko. Istočasno s to odločitvijo, pa je DS TOZD proizvodnja sprejel sklep, da se

v izpraznjeni prostor preseli težka šivalnica. Po podatkih o stanju zaposlenih glede na število delovnih mest in na število zaposlenih v oddelkih šivalnice, je bila taka združi-

tev že dalj časa možna, saj sta oba trakova v lahki šivalnici delala s polovično zmogljivostjo. V delovni prostor, kjer je bila dosedaj težka šivalnica se je preselil oddelek sekalnice zgornjih delov, kjer je bil do sedaj vsaj organizacijski v zelo neustreznih prostorih. Pri tej reorganizaciji šivalnic se je pojavilo vprašanje, zakaj zmanjševati šival-

nic, ker nam že sedaj primanjkuje zgornjih delov. Najprej moram poudariti, da pri tem ne gre za zmanjševanje šivalnic, saj lahko v obstoječem prostoru zaposlimo 260 delavk, od tega 240 produktivnih 20 režijskih, to pa je isto število, kot smo ga imeli v mesecu novembru, ko so bile šivalnice še v polni zasedbi. S to reorganizacijo smo vsekako zmanjšali število režijskih delavcev, kar je zanesljivo tudi korak k povečanju rentabilnosti na zaposlenega.

Zavedati pa se moramo tudi tega, da je v oddelku šivalnice sedaj veliko število ljudi, da bo vsled tega treba skrbeti za primerno prezračevanje oddelka, čistoča ostalih vzpo-

rednih prostorov, z eno besedo povedano, zagotoviti normalne pogoje. In če sedaj pogledamo, kakšne so zmogljivosti naših šivalnic ugotovimo:

— oddelek 520 dela dnevno 1000 parov zg. delov za lahko obutev in 700 parov zg. delov za športno obutev

— šivalnica 523 — Gorenja vas izdeluje dnevno 1300 parov zgornjih delov za lahko obutev

— šivalnica 524 — Col izdeluje dnevno 700 parov zgornjih delov za lahko ali športno obutev.

V primerjavi s proizvodnjo v montažnih oddelkih vidimo, da je dnevni primanjkljaj zgornjih delov okrog 700 parov. To manjkajočo količino bodo za nas delali naši kooperanti. Sodelovanje s kooperanti bo nujno, dokler ne bodo na Colu zgrajeni novi proizvodni prostori, v katerih bomo lahko zaposlili večje število delavcev.

Jože Bogataj

Pred volitvami smo

Skupni delavski svet, delavski svet TOZD Proizvodnja, DS TOZD Prodaja in svet DSSS, so sprejeli sklep o razpisu volitev delegatov samoupravnih organov, ki jim je potekel mandat.

Volitve bodo 25. 2. 1976 v naslednje samoupravne organe:

na ravni delovne organizacije:

- Skupni delavski svet,
- komisija za ugotavljanje kršitve delovnih obveznosti,
- komisija delavske kontrole;

na ravni TOZD Proizvodnja:

- DS TOZD Proizvodnja,
- odbor za medsebojan razmerja delavcev v združenem delu;

na ravni TOZD Prodaja:

- DS TOZD Prodaja;

na ravni DSSS:

- svet DSSS;

Celoten predvolilni postopek bo trajal približno mesec dni. V tem času bodo osnovne organizacije sindikata izvedle kandidacijske postopke, delavci bomo na zborih predlagali kandidate, ki nas bodo po izvolitvi zastopali kot delegati v samoupravnih organih.

Marinka Kolenc

Samoupravna kronika

od 15. 12. 1975 do 15. 1. 1976

25. 12. 1975 —

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

Clani so pregledali, kako so bili izvršeni sklepi 8. redne seje. Razpravljali so o prijavljenem kandidatu za pridobitev lastnosti delavca v združenem delu ter izjavah o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu in o tem ustrezno odločili. Razpravljali so tudi o razporeditvi Antona Kavčiča na delovno mesto glavni kalkulanta. Sklep: Anton Kavčič se na to delovno mesto razporedi za določen čas.

6. 1. 1976 —

Razpisna komisija

Komisija je ugotovila, da razpis za direktorja, šefa splošne službe in vodjo proizvodnje plastike ni uspel. O tem je treba poročati skupnemu delavskemu svetu.

13. 1. 1976 —

Komisija za nagrajevanje

Komisija je pregledala pripombe iz javne obravnave sprememb Sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke in dopolnitve, ki izhajajo iz sprejete Sindikalne liste za leto 1976. Na podlagi tega je bilo pripravljeno poročilo in predlog dopolnitev sprememb za skupni delavski svet. Obravnavan in zavrnjen je bil predlog kadrovske službe za prerazporeditev treh delavcev te službe na druga delovna mesta, in s tem v druge obračunske skupine.

Reševanje prošelj za prerazporeditev režijskih delovnih mest v višje skupine je bilo odloženo. Sklenjeno je bilo, da se skliče razširjeni kolegij in komisijo za nagrajevanje in se razčisti vprašanje sistema ocene režijskih delovnih mest.

14. 1. 1976 —

Skupni delavski svet

Sprejet je bil srednjeročni plan razvoja OZD Alpina za obdobje 1975—1980 z vsemi pripombami in dopolnitvami, zbranimi v javni razpravi.

SDS je obravnaval poročilo komisije za nagrajevanje o pripombah iz javne obravnave sprememb Sporazuma o delitvi sredstev za OD in dopolnitvah na podlagi Sindikalne liste za letošnje leto in je pripravil dokončen predlog sprememb za sprejem.

SDS je sprejel sklep o višini regresa za prehrano, ki se izplačuje v obliki bonov: ker nimajo organizirane skupne prehrane. Razpišejo se volitve v skupni delavski svet, v komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in v komisijo delavske kontrole. Imenovana je bila volilna komisija in komisija za sestavo volilnega imenika.

— Po obravnavi Ukrepov za zmanjšanje staleža za delo nezmožnih, ki nam jih je pismeno posredoval Zdravstveni dom Kranj — enota Skofja Loka, in obravnavi podatkov o številu primerov ur oziroma dni, odstotkih in zneskih izplačanih nadomestil za bolniške izostanke v naši OZD — za čas od 1. ja-

nuarja do 30. novembra 1975, je SDS sprejel sklep, naj delavci v svojem ožjem delovnem okolju vplivamo na sodelavce, da bomo vsi skupaj izvajali ukrepe za zmanjšanje bolniškega staleža, ki jih predlaga Zdravstvena enota Skofja Loka, toda nikakor ne na škodo res bolnih zavarovancev.

— Ob tragični usodi našega prodajalca v prodajalni Ljubljana III, mu je delavski svet odobril pomoč v enkratnem znesku.

— Po poročilu razpisne komisije je bil sprejet sklep: ker zaradi odpovedi kandidatov, ki so se prijavili na razpisana delovna mesta, komisija ni pripravila predloga skupnemu delavskemu svetu, je DS sklenil, da komisija išče naprej in se nato da naknadno razpis.

— Iz sklada skupne porabe se izplača znesek 14.505,40 din za stroške cepljenja proti gripi.

— Za izdajanje informatornaj se sestavi tričlanski uredniški odbor v sestavi: Nejko Podobnik, Silva Klemenčič in Miloš Mlinar.

— SDS odobri, da se pristopi k izdelavi idejnih projektov za skladišče lahko vnetljivih in nevarnih materialov.

Danici Nadiževac ob vstopu na novo življenjsko pot iskreno čestitamo!

razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ure

VKLJUČEVANJE PRIPRAVNIKOV V NAŠO DELOVNO ORGANIZACIJO

V razgovoru so sodelovali: Olga Pintar, absolvent industrijske psihologije — pripravnik, Lojze Kolenc, vodja domače nabave, Janko Oblak, vodja sekalnice, Nejko Podobnik, referent za izobraževanje, Franci Mlinar, študent ekonomije — študent Alpine.

Razgovor sta vodila Majda Jesenko in Vladimir Pivk, stenografske zapise je pripravila Anuška Starman.

1. VPRASANJE

Kmalu se boste vključili v delo v Alpini; kaj pričakujete od pripravništva?

FRANCI MLINAR:

Uspešno vključitev na stalno delovno mesto predstavlja vsakomur skrito željo ob prihodu v neko delovno organizacijo, posebno pa še tistemu, ki vstopa brez kakršnih koli izkušenj, vendar z ogromnim elanom.

V premostitvi prvih težav, vidim najpomembnejšo vlogo pripravništva. To mora posamezniku dati ne samo osnovne informacije o delovni organizaciji, kako poteka povezanost med oddelki in službami, njihova medsebojna odvisnost, razvrstitev in povezava delovnih mest, ravno tako pomembni pa so tudi odnosi med zaposlenimi.

Pomen pripravništva naj bi bil tudi v tem, da pomaga pripravniku pri izbiri delovnega mesta, ki mu glede na sposobnosti in naravo dela najbolj ustreza. Njegovo željo naj bi potem upoštevali pri namestitvi na stalno delovno mesto po končanem pripravništvu, seveda, ob upoštevanju, da so potrebe delovne organizacije primarne.

Vse te informacije, ki si jih pripravnik prisvoji med pripravništvom, bodo prispevali k večji učinkovitosti njegovega poznejšega dela, kar pa je z vidika Alpine glavni interes.

2. VPRASANJE

V naši DO ste že nekaj časa kot pripravnik. Katere so dobre in katere slabe strani pripravništva?

OLGA PINTAR:

V Alpini sem zaposlena dobre tri mesece. V tem času

sem spoznala dobre, pa tudi slabe strani pripravništva.

Dobre strani pripravništva so:

— pripravnik se spozna z organizacijo in poslovanjem celotnega podjetja, kakor tudi z vsemi službami v podjetju

— pripravnik ima možnost, da povezuje teoretično znanje s praktičnim znanjem. Prednost tega pripravništva je tudi ta, da smo se seznanili tudi z drugimi metodami dela, ki jih v šoli nismo spoznali

— v specialističnem delu prakse pa se pripravnik bolj podrobno spozna s svojim prihodnjim delom.

Slabe strani pripravništva pa so:

— V mnogih službah pojmujemo pripravnika le kot dodatno delovno pomoč in opravlja taka dela, ki mu ne koristijo in v praksi ne spozna tistega dela, ki bi ga moral spoznati.

— Opravlja tudi taka dela, ki ne ustrezajo njegovi izobrazbi, zato bi na vsak način morali posvečati malo več pozornosti pripravnikom.

3. VPRASANJE

Kako vi kot strokovnjak, ki ste že dolgo v podjetju, gledate na tiste, ki prihajajo iz šol in se vključujejo v prakso?

LOJZE KOLENC:

V teh mladih delavcih, ki prihajajo v našo delovno organizacijo z različnimi strokovnimi izobrazbami, gledam bodoče strokovnjake in vodilne delavce delovne organizacije, ki bodo zamenjali nas starejše delavce. Od njih in njihove zavzetosti bo odvisen bodoči razvoj našega podjetja.

ja. Večina pripravnikov je zelo vestnih in se prizadevajo, da bi se čimhitreje vključili v prakso. V večji meri pa bi se morali zavedati, da je šola le teoretična osnova za bodoče delo.

Treba je še veliko prizadevnosti in volje za pridobitev praktičnih izkušenj. Tega bi se morali ti bodoči mladi strokovnjaki bolj zavedati. Izkušeni strokovnjaki menijo, da v praksi veliko več pomeni dober tehnik kot pa slab inženir.

Praksa v Alpini je za pripravnike dobro razmišljena, vendar se velikokrat izjalovi. Pripravniki namreč prihajajo na prakso na posamezna delovna mesta in strokovne službe, odgovorni pa imajo vse premalo časa za uvajanje le-teh ali pa jih uporabljajo za druga dela. Zato je veliko odvisno od samih praktikanov, kaj bodo pridobili s predvideno prakso in sicer s tem, kako znajo opazovati delo starejših delavcev, zapisovati svoja zapažanja, se povezovati s sodelavci in vzporejati delo s šolsko teorijo.

Zal pa so tudi pripravniki, ki samo čakajo, da pripravniška praksa mine in mislijo, da je dovolj naslov, ki ga je pridobil v strokovni šoli. Tak mladi delavec ne bode nikdar dobri strokovnjaki in je bil denar v njihovo izobrazbo slabo naložen.

4. VPRASANJE

Gotovo veste, da prihaja iz šol vsako leto več šolanih ljudi, ki se kot pripravniki eno leto uvajajo v delo. Kakšna je vloga mladih in kako bi se morali uvajati?

JANKO OBLAK:

Mladi v prvih letih nimajo velike vloge, če vzamemo naloge, je to popolnoma nekaj drugega.

Praktikanti iz srednjih šol se sedaj v glavnem še priučujejo. Prav pa ni to, da velikokrat krpamo »luknje« s praktikanti in jim ne damo pravega dela.

Včasih tudi oddelek ni sposoben, da uvede pripravnika tako kot je treba, ker v glavnem ni dovolj časa, da bi se mu posvetil, to pa zahteva precej časa.

5. VPRASANJE

Delate na področju uvajanja pripravnikov. Kakšni so problemi glede vsebine in organizacije pripravništva?

NEJKO PODOBNIK:

Vsebinskih težav pripravništva v glavnem ni, ker vemo kakšno bi pripravništvo moralo biti, zelo velike pa so organizacijske težave. Glavna težava je v tem, ker resnično še ni prodrla zavest pomembnosti pripravništva niti med vodilne in vodstvene delavce, ki naj bi jih uvajali, niti med pripravnike same.

Nezainteresiranost za pripravništvo se včasih stopnjuje do take mere, da pride že v špekulacijo in odgovorna oseba namerno noče pripravnika naučiti in mu dati primerne delo. Na srečo je to redkost.

Inštruktorji in mentorji premalo poznajo pripravništvo, in mislijo, da je to le staž, ki naj bi ga pripravnik prebil, isto smatrajo tudi mnogi pripravniki.

Velika večina uvajalcev ne pozna metod za izobraževanje odraslih. Za uvajanje bodočih strokovnjakov se zahteva več tega znanja.

Premajhna je tudi povezava med referentom za izobraževanje in mrežo uvajalcev. Premalo sprotna in natančna je tudi kontrola pripravnikov, da bi ugotovili kam se širijo interesi posameznega pripravnika. Ne prizadevamo si dovolj, da bi po končani pripravniški praksi res dobili pravega strokovnjaka in bi lahko rekli: Ta pripravnik je vsestransko usposobljen v pogledu teoretičnega znanja in tudi praktičnih sposobnosti.

Zdi se mi, da se moramo zavedati, da pripravniki še niso kompletni strokovnjaki in da ne moremo reči, naj uspeti, ki se bo sam znašel.

Za bodoče se bo treba res zelo natančno pomeniti, kako bomo pripravniško prakso tudi organizacijsko lahko dobro izvedli.

6. VPRASANJE

Kakšno naj bi bilo pripravništvo v bodoče in kakšna vloga pripravnikov?

FRANCI MLINAR:

Ker imam samo okvirno predstavo o poteku pripravništva v Alpini, menim, da se mora stremeti za tem, da se pripravniku posreduje čimveč informacij. Organizirano mora biti tako, da pripravnika na vsakem delovnem mestu pritegne in zainteresira, ne pa da se sestoji v golem opravljanju delovnih funkcij, ki jih zahteva delovno mesto.

OLGA PINTAR:

Pripravniku, ki je prišel v delovno organizacijo, naj bi že prej omogočili, da bi se

še med izobraževanjem seznanjal z delom in da bi ob prihodu v delovno organizacijo, lahko kmalu začel s svojim delom.

Po končanem šolanju ima mlad človek velik elan do dela in veselje, zato bi mu bilo treba že takoj preskrbeti zadovoljivo delo in ga pri tem dobro uvajati.

Vsak pripravnik naj bi se seznanil z organizacijo in poslovanjem podjetja. Posamezne službe pa bi lahko sestavile gradivo, ga razmnožile in razdelile med pripravnike, to gradivo pa pripravnik lahko sam preštudira.

Treba bo tudi izpopolniti program pripravniške prakse, to je kaj in v kolikšni meri naj bi pripravnik spoznaval delo delovne organizacije. Vedno pa je tako, da tega programa ne moremo do konca izpeljati, zato bi bilo treba temu posvetiti več pozornosti, kajti prav pripravniki so naši bodoči strokovnjaki in vodilni delavci.

LOJZE KOLENC:

Pripravniki naj bi imeli v bodoče manj splošne prakse in več specialistične v smeri za katero so se izobraževali. Poudarek na splošno prakso bi dali več med obvezno prakso med študijem.

JANKO OBLAK:

Glede pripravništva v bodoče se popolnoma strinjam s tov. Podobnikom.

Vendar, če bi šli na dvoletno prakso, bi morali rešiti tudi materialno plat. Ze sedaj je glede tega veliko pripomb. Predlagal bi, da bi se v začetku leta zbrali glavni mentorji in se pogovorili koliko pripravnikov bodo dobili ter določili program te prakse.

Tako pa velikokrat ne vemo, kaj ima pripravnik v programu in kakšno delo naj bi mu dali.

NEJKO PODOBNIK:

Strinjam se s tovaršem Kolencem. Praksa med študijem je premalo poglobljena in strokovna, da bi bila pripravniška praksa lahko krajša.

Največji problem pa ni v tem. Najvažnejše je, da bi pripravnik med pripravniško prakso zvedel, kje in kaj bo delal. Zgodaj bi se morala začeti specialistična praksa in po v redu opravljeni praksi bi mu moralo biti zagotovljeno delovno mesto.

Vendar enoletna praksa še premalo pomeni in tak človek samostojnega delovnega mesta ne more takoj zasesti. Za nekatere visokošolske kadre bi bilo dobro, ko bi se praksa podaljšala na dve leti, po opravljeni praksi pa bi mu sledilo sigurno delovno mesto.

Temu ustrejni pa bi morali biti tudi osebni dohodki, ki bi rasli vzporedno z usposobljenostjo pripravnika. Treba bo opustiti misel, da je pripravništvo nujno zlo.

Iz novih predpisov in določb zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja

veljavnih od 1. januarja 1976 dalje

PRISPEVEK ZAVAROVANCEV K STROŠKOM ZDRAVSTVENEGA VARSTVA:

1. 10 dinarjev za zdravila, pomožni in sanitetni material ob prevzemu v lekarni na recept; če je cena posameznega zdravila nižja od 10 dinarjev, plača zavarovanec zdravilo v celoti.

2. 40 dinarjev za vsak prvi obisk zdravnika na domu, ki je opravljen na zahtevo zavarovanca.

3. a) 20 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku-specialistu, razen za preglede v dispanzerjih;

b) 40 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku-specialistu, če zavarovanec ne predloži napotnice, kadar je ta predpisana s statutom zdravstvene skupnosti.

4. 30 dinarjev za prevoz z reševalnim ali drugim posebnim vozilom.

5. a) 100 dinarjev za protezo, ortotične pripomočke, aparat za ekstenzijo, prosto stoječi trapez in invalidski voziček; če zavarovana oseba dobi v uporabo že rabljen aparat za ekstenzijo, prosto stoječi trapez ali invalidski voziček, ne prispeva k stroškom.

b) 150 dinarjev — za ojačevalni slušni aparat in za aparat za omogočanje glušnega govora.

c) 60 din — za kontaktna stekla in lasuljo.

d) 250 din — za ortopedske čevlje.

e) 06 din — za pripomočke za oči.

f) 20 din — za berglje.

g) 100 din — kilne pasove.

h) 100 din za nepodložene rokavice (usnje), estetske rokavice za protezo, navleke za krn po amputaciji, gumijasto žimnico.

i) 30 din — za razpršilnik ali inhalator.

6. V zobozdravstvu:

— za vsako polno prevleko 110,00 din

— za vsako estetsko prevleko 130,00 din

— za vsako krono (z zatičkom) 160,00 din

— za vsak člen (v mostičku) 70,00 din

— za vsak inlay 65,00 din

— za vsako nadomestitev fasete, cementiranje stare prevleke, demontažo prevleke ipd. 20,00 din

— za vsako totalno protezo 230,00 din

— za vsako parcialno protezo 290,00 din

— za vsak obturator 40,00 din

— za vsako opornico 280,00 din

— za totalno protezo po Meistu 530,00 din

— za vsak jahač ali gred 55,00 din

— za vsak fiksni ortodontski aparat 280,00 din

— za vsak snemni ortodontski aparat 135,00 din

— za vsako reparaturo, prilagoditev, predložitev ali reoluzijo stare proteze 35,00 din

— za vsako visil protezo 405,00 din

7. 5,00 din — za neobvezna cepljenja.

K stroškom za zdravstvene storitve in pripomočke iz prejšnjih točk ne prispevajo zavarovanci:

1. kadar uveljavljajo pravice iz najmanjšega obveznega obsega zdravstvenega varstva;

2. kadar uveljavljajo pravice iz zdravstvenega varstva za primer nesreče pri delu ali poklicnega obolenja;

3. uživalci stalnih družbenih pomoči, stalnih priznanih pokojnin z varstvenim dodatkom in kmetije, ki jih zdravstvene skupnosti iz socialnih razlogov prostijo plačila prispevkov za zdravstveno varstvo.

4. za prevoz z reševalnim ali drugim posebnim vozilom, če je po odredbi zdravnika, ki zdravi upravičenca, zaradi iste bolezni potreben večkratni prevoz, razen za prvi prevoz;

5. vojaški invalidi, imetniki Partizanske spomenice 1941, udeleženci NOB pred 9. 9. oziroma 13. 10. 1943, borci španske revolucionarne vojne 1936—1939, borci za severno mejo, odlikovanci z redom narodnega heroja, z redom Karadjordjeve zvezde z meči, z redom belega orla z meči in zlato medaljo Obiliča, in sicer za zdravila.

NEGA OZJEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

Dopust zaradi nege ozjega družinskega člana (otrok, zakonec) lahko pristojni zdravnik odobri za vsak posamezni primer v trajanju do 30 dni za otroka do sedmih let starosti, oziroma do 15 dni za ostale ožje družinske člane. Nadomestilo osebnega dohodka gre v breme SKUPNOSTI ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA. Na prošnjo zavarovanca lahko pristojni zdravnik predlaga tudi podaljšani dopust zaradi nege (do največ 90 dni), vendar le v primeru, če bi bila brez ustrežne domače nege potrebna premestitev v bolnišnico in, če v gospodinjstvu ni drugih družinskih članov, ki so sposobni negovati obolelega družinskega člana. Dopust nad 30 dni odobrava »ODBOR ZA REŠEVANJE PROSENJ, UGOVOROV IN PRITOŽB« pri REGIONALNI ZDRAVSTVENI SKUPNOSTI. Zavarovanci vlagajo prošnje pri »STROKOVNI SLUŽBI« te SKUPNOSTI.

IZBRANI ZDRAVNIK

Novi občinski statut določajo (čl. 40), da bolnik-upravičenec med zdravljenjem akutne bolezni ne sme menjati izbranega zdravnika. Ne velja torej več določilo starega statuta, da se mora upravičenec držati izbranega zdravnika vsaj eno leto.

KRVODAJALCI

Nadomestilo osebnega dohodka pripada zavarovancu tudi v primeru, če je odsoten zaradi dajanja krvi, transplantacije kože, živega tkiva ali organov v korist druge osebe.

NEUPRAVIČEN ZDRAVNIŠKI OBISK

Upravičenec, ki naroči zdravnika na dom, plača sam vse stroške zdravniškega obiska, če se izkaže, da obisk na domu ni bil potreben.

ZDRAVILSKO ZDRAVLJENJE

Bolnika-upravičenca smejo premestiti bolnišnice v naravna zdravilišča zaradi neposrednega nadaljevanja bolnišničnega zdravljenja v primerih, ko iz medicinskih razlogov zdravljenje v bolnišnici ni več potrebno.

Zdravljenje v naravnem zdravilišču kot nadomestilo bolnišničnega zdravljenja oziroma ambulantnega zdravljenja odredi tudi v bodoče zdravniška komisija.

ZDRAVNIŠKA KOMISIJA — PREGLEDI

Pristojni zdravniki, ki so pooblašteni odobravati bolniški stalež, v bodoče niso dolžni pošiljati po preteku 30 dni obolelih zavarovancev na pregled k zdravniški komisiji I. stopnje zaradi podaljšanja staleža delazmožnosti. Zdravniki naj bolne zavarovance pošiljajo na pregled po svoji uvidevnosti oziroma na zahtevo zdravniške komisije, delovne organizacije, kjer je zavarovanec zaposlen ali strokovna služba REGIONALNE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI.

Zdravniška komisija bo opravljala kontrolo staleža delazmožnih v ambulantah zdravnikov. Določila bo tudi primere, ko mora pristojni zdravnik obvezno poslati bolnega zavarovanca na pregled.

NADOMESTILO OSEBNEGA DOHODKA (boleznina)

Ko gre nadomestilo osebnega dohodka v breme ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ali zasebnega delodajalca, znaša tudi v bodoče

— 80 % od 31. dne dalje in

— 90 % od 61. dne dalje.

do 12 ur, če je odsotnost upravičenca daljša od 8 ur,

— dve tretjini dnevnice, ki jo določa za tekoče leto sindikalna lista za službena potovanja v državi, ki trajajo več kot 12 ur, če je odsotnost upravičenca daljša od 10 ur in če zavarovana oseba tudi prenočuje v drugem kraju.

Ko bomo seznanjeni s predpisi o otroškem dodatku za letošnje leto, vas bomo seznanili tudi z njimi.

Jelica Diklić

POVRACILA ZA STROSKE PREHRANE IN NASTANITVE (DNEVNICE)

Povračilo za stroške prehrane in nastanitve v drugem kraju znaša:

— polovico dnevnice, ki jo določa za tekoče leto sindikalna lista za službena potovanja v državi, ki trajajo 8

Vrednostna analiza — že na pohodu

Kakor je bilo že večkrat omenjeno, se pri proizvodnji obutve prizadevamo, da bi izdelali tako obutev, kot jo tržišče zahteva, po takih cenah, ki jih potrošniki še sprejmejo, pri tem pa ustvarili čimvečji dobiček. Kot dobiček označimo sredstva ki jih razporedimo v sklade in sredstva, ki jih namenimo osebnim dohodkom nad vkalkuliranimi.

Dobiček ustvarjamo z razliko med lastno in neto prodajno ceno. To razliko lahko povečamo z znižanjem lastne cene oz. s povečanjem prodajne cene. Ker večanje prodajnih cen ni dovoljeno (predpisi o cenah ne dovoljujejo), moramo zniževati lastno ceno, to pa lahko dosežemo le s sistematičnim znižanjem fiksnih in proizvodnih stroškov. To pa se najbolj učinkovito doseže z uvedbo vrednostne analize, ki ima namen:

1. proučiti glavne in stranske funkcije posameznih proizvodov in ugotoviti ali so stroški za njihovo izdelavo v dopustnem sorazmerju,

2. modelirati proizvod tako, da bo za izpolnitev posameznih funkcij potrebno čimmanj materiala in delovnega časa,

3. uporabljati čimcenejše materiale, ki še popolnoma zadostujejo za zahtevano kvaliteto,

4. proučevati in odrediti čimcenejše delovne — tehnološke postopke.

Metoda vrednostne analize usmerja pozornost tja, kjer so možni največji prihranki z načrtnim in smotrnim zniževanjem stroškov.

Zelja nas vseh je, da pri poslovanju dosežemo zastavljeni cilj, zato smo se odločili, da takoj začnemo uvajati vrednostno analizo. Prodajna služba je izdelala metodo za uvedbo vrednostne analize pri nas; določena pa je že skupina, ki bo po predlagani metodi začela z delom takoj.

Namen vrednostne analize pa ni le organizirano delo posameznih ljudi na znižanju lastne cene izdelka, ampak se mora vsak član naše OZD zavedati, da vsak nepotreben strošek zmanjšuje uspešnost poslovanja, torej se moramo vsi prizadevati, da bodo stroški čimmanjši. Seveda stroški proizvodnje se lahko zmanjšujejo le, dokler ne trpi kvaliteta.

Silva Bajt

Iz Zdravstvenega doma Kranj — enota Šk. Loka

Ukrepi za zmanjšanje staleža za delo nezmožnih delavcev v občini Šk. Loka

Ocena strokovnjakov, da zdravstvena služba lahko vpliva le na 20% odsotnosti z dela, 80% pa delavci sami in njihove OZD, je pravilna. Zato moramo v letu 1976 v akcijah za zmanjšanje staleža nezmožnih za delo zainteresirati obe strani — tako zdravstvene delavce kot delavce same in njih OZD. Pri tem pa ne smemo prezreti naslednjih pogojev:

1. Manjšanje staleža nezmožnih za delo ne sme biti nikakor v škodo zdravja zavarovanca.

2. Manjšanje staleža ne sme prizadeti ustavnih pravic zavarovancev.

3. Manjšanje staleža ne sme fizično ogroziti zdravstvenih delavcev pri njihovem delu.

V naši občini je višina staleža — brez porodnih dopustov, ki so izvzeti iz naših ukrepov — med 3,7% in 4,6 odst. v zadnjih letih. Je pa procent različen po posameznih dejavnostih. Izstopa gozdarstvo in gradbeništvo. Iz primerjav z drugimi gorenjskimi občinami ni višina staleža neposredno odvisna od števila obratnih ambulant ali pristojnih zdravnikov, temveč od prizadevnosti vseh zdravnikov, tudi specialistov konzultantov, ažurnosti diagnostične ambulante v bolnišnicah in seveda od zavarovancev in OZD.

Po oceni se brez škode pri pacientih lahko stalež zmanjša za največ 30%. Torej bi bil naš cilj v letu 1976 zmanjšati stalež za delo nezmožnih na 3 do 3,5 — brez porodnic.

Kaj bo treba napraviti v zdravstveni službi sami in kaj v OZD?

Skrajšati diagnostične postopke pri obravnavi zavarovanca:

Opraviti temeljit pregled pacienta ob prvem obisku v ordinaciji.

S preventivnimi akcijami odkrivati bolnike v OZD in preprečevati poškodbe in bolezni.

Označiti na napotnico za specialiste »S« (stalež) in tak pacient bo imel prednost pri specialističnih pregledih na Gorenjskem (seveda ne na škodo urgentnih primerov).

Z dobro bolnišnično službo skrajšati ležalno dobo zaradi diagnostične obdelave pacientov.

Uvesti čimprej vzročno zdravljenje in dobro rehabilitacijo.

Odpraviti nepotrebne — administrativne staleže:

Zaključiti zavarovancu stalež dan pred sposobnostjo za delo, ne pa šele v soboto, da »ne bo začel delati v petek ali soboto, ker se to ne izplača«.

Pošiljati zavarovance pravi čas in v pravo specialistično ambulanto — ne da zavarovane dneve in dneve čaka na pregled, ker ne ve h kom in kdaj naj pride.

Stopiti v stik z OZD, da preskrbi pacientu tako delo, ki

bi ga že lahko opravljal, čeprav še ni sposoben v celoti za svoje prejšnje delo — vendar je v tem slučaju upravičen do OD s prejšnjega delovnega mesta.

Prepričati zavarovanca, kadar je to v njegovo dobro in to zmore, da je delo najboljše rehabilitacija.

V OZD zainteresirati vodilne in odgovorne, da bodo vplivali na zmanjšanje izostankov z dela.

Pred nastopom dela poučiti nove delavce:

— o tehničnem postopku pri delu

— o nevarnosti delovnega mesta in prvi pomoči (navodila imajo)

— o pravicah in dolžnostih, ki jih imajo kot zavarovanci v naši regiji.

Reševati sproti konfliktno situacijo med delavci v OZD.

Poiskati primerno delo za paciente, ki so še na rehabilitaciji.

Sprejemati zdrave delavce in skrbeti skupno s tehnično varnostno službo in zdravstveno službo za varno delo in zdrav način bivanja v OZD. Varnostna služba bo s spremljanjem najpogostejših poškodb in poklicnih obolenj predlagala ukrepe za zmanjšanje le-teh.

Invalidom odreja dela, ki jih res zmorejo opravljati.

Sproti javljati znane poskuse simuliranja zdravstveni službi, konkretno izbranemu zdravniku.

Posebej velja urediti odnos do delavcev, ki zbolijo izven kraja zaposlitve — v SRS in izven naše republike, oz. žele bivati izven kraja zaposlitve v času bolovanja.

Znotraj meja SRS odredi spremembo bivališča le izbrani zdravnik, ki ima pacienta v staležu, pacientu vpiše datum, kdaj se mora ponovno javiti v ambulanti, če pa je potrebna zdravniška kontrola med odsotnostjo, pa da pacientu še navodila zdravnik, kjer se bo zavarovavec javljal do določenega dne. Zavarovavec pa mora zdravniku povedati točen naslov bivališča, da ga v slučaju potrebe lahko pokliče.

Izven SRS sme poslati zavarovanca le zdravniška komisija na predlog izbranega zdravnika. Postopek pri tem

je enak kot v prejšnjem odstavku.

Ce zavarovavec zbolj izven kraja zaposlitve, mora v roku 48 ur obvestiti svojo OZD in izbranega zdravnika o bolezni. Mora pa k domačemu zdravniku, ki naj da zavarovancu potrdilo o izvidih, diagnozi, zdravljenju in potrebi po odsotnosti z dela. Mora prekiniti zdravljenje v domačem kraju, čim je sposoben za pot v kraj zaposlitve.

Upravičenost do staleža za čas bivanja in zdravljenja izven SRS presodi zdravniška komisija na predlog izbranega zdravnika, ki komisiji poroča tudi o trenutnem zdravstvenem stanju zavarovanca (predpis regijske zdravstvene skupnosti).

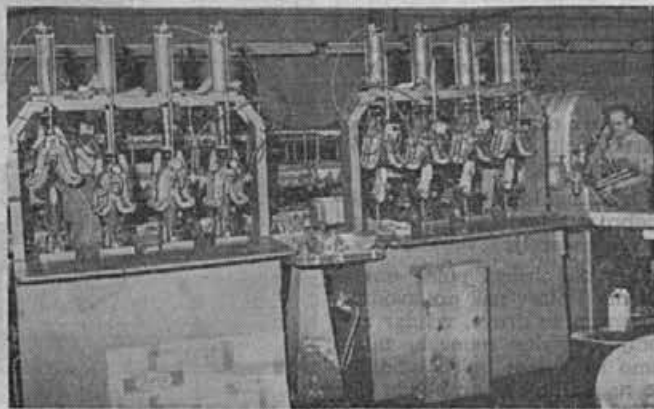
OZD, ki kontrolirajo svoje delavce v času bolovanja ob ugotovitvi, da delavec zapusti svoje bivanje v kraju zaposlitve, brez odobritve zdravniške komisije oz. zdravnika, takoj obvesti o tem izbranega zdravnika.

Ukrepi ob ugotovitvi zavlačevanja zdravljenja:

Ce zdravnik ali OZD ugotovi, da je zavarovavec vsled bolezni ali poškodbe v resnici nesposoben za delo, pa zdravljenje zavlačuje (hodi okrog, moral bi pa počivati, pitje alkoholnih pijač v času zdravljenja, delo doma itd.), mu za dokazane dneve zavlačevanja pripada le opravičen izostanek z dela, ne pa nadomestilo osebnega dohodka. To se izvede tako, da zdravnik napiše na hranarinsko nakaznico, da zavarovavec ni v določenem obdobju upravičen do hranarine na podlagi prijave OZD. OZD predhodno zdravnika o zavlačevanju zdravljenja seveda mora obvestiti, če zdravnik sam ni ugotovil zavlačevanja.

Zaključek:
Zdravstveni delavci menimo, da so zavarovanci — kot vsi občani — dolžni varovati svoje zdravje, pri tem pa so za zagotovitev eksistenčnih materialnih sredstev dolžni združevati svoje delo pošteno in prizadevno, ne v škodo sodelavcev ali družbene skupnosti. Menimo, da predlagani ukrepi ne rušijo ustaljenih medčloveških odnosov, temveč doprinašajo k boljšanju le-teh.

dr. Tone Košir
Vodja TE:

Pregled šifer, ki se uporabljajo za posamezne oddelke

PROIZVODNJA

1. Sivalnica obutve	520
2. Prikrojevalnica obutve	521
3. Sekalnica	522
4. Izdelovalnica gor. delov ob. Gor. vas	523
5. Sivalnica Col	524
6. Montaža težke obutve	525
7. Montaža lahke obutve	527
8. Grupa za adaptacije	509
9. Vzdrževalni obrati	510
10. Orodjarna plastike	511
11. Proizvodnja plastike	512

STROKOVNE SLUŽBE

1. Direktor	100
2. Kadrovska služba	200
3. Nabavna služba	300
4. Finančna služba	400
5. Tehnična služba	500
6. Prodajna služba	600

Izostanki zaradi začasne nezmožnosti za delo v letu 1975

V preteklem letu je bilo v TOZD Proizvodnja in skupnosti skupnih služb 2259 primerov začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni, nesreče pri delu in izven dela, nege ter spremstva ožjega družinskega člana. Od tega odpade 1716 primerov — do 30 koledarskih dni, 543 primerov — nad 30 koledarskih dni. Ti izostanki znašajo 18.322 delovnih dni oziroma 146.574 delovnih ur, za kar je bilo izplačanih v naše breme, to je za primere do 30 koledarskih dni 845.628 din; v breme zdravstvene skupnosti, to je za primere boleznin nad 30 koledarskih dni pa 685.139 din. Skupaj je to 1.530.767 din.

Specialističnih zdravniških pregledov je bilo 2143, za kar je bilo izplačanih (vse v breme zdravstvene skupnosti) 51.196 dinarjev. Poprečni stroški za en specialistični zdravniški pregled so bili 23,90 din, kar je sorazmerno malo, ker je bila večina teh pregledov opravljena v Škofji Loki.

Zgornje številke nam povedo:

— da je bilo lani poprečno na vsakega delavca 2,15 primera boleznin nad 30 dni, kar je toliko, kot če 63 delavcev v preteklem letu sploh ne bi delalo;

— da je trajal vsak primer boleznin nad 30 dni poprečno nad 8 dni;

— da je bilo izplačano za vsak primer boleznin nad 30 dni poprečno 677,65 din;

— da je bilo izplačano za 1 dan boleznin nad 30 dni poprečno 83,55 din.

Se podatki o začasni nezmožnosti za delo zaradi porodniškega dopusta in skrajšanja delovnega časa zaradi nege in hranjenja otroka — 8477 dni oziroma 67.812 ur, za kar je bilo izplačanega (vse v breme zdravstvene skupnosti) 633.925 din.

Predlog »ukrepov za zmanjšanje staleža za delo nezmožnih«, ki nam ga je pismeno posredoval Zdravstveni dom Kranj — enota Škofja Loka, si prav tako lahko ogledate.

Skupni delavski svet OZD Alpine je na seji 14. t. m. obravnaval vse navedene podatke in Ukrepe za zmanjšanje staleža za delo nezmožnih, ki jih predlaga Zdravstvena enota Škofja Loka, in sprejel sklep, naj vsi delavci v svojem ožjem delovnem okolju vplivamo na sodelavce, da bomo skupaj izvajali ukrepe za zmanjšanje bolniškega staleža, ki jih predlaga pristojna zdravstvena enota, toda nikakor ne na škodo res bolnih zavarovancev.

Želimo, da bi omenjene ukrepe Zdravstvene enote Škofja Loka in sklepe našega skupnega delavskega sveta, mi vsi resno upoštevali in tovariško pomagali pri odkrivanju in odpravljanju vzrokov začasne nezmožnosti za delo. To bo samo v korist tistim, ki so resnično bolni.

Jelica Diklič

Finiši za čevljarstvo industrijo

SAVA KRANJ

Iz Save Kranj, kjer tudi izdelujejo nekatere kemikalije za čevljarstvo industrijo, smo dobili zanimiv sestavek, ki nam bo morda pomagal pri naših odločitvah.

Pri svojih obiskih po raznih čevljarstvih tovarnah naši tehnični svetovalci često naltijo na povsem nenamensko uporabo sredstev za finiše — obutve ali pa lepil. Posledica tega je velikokrat precejšnja materialna škoda, zato stoji, neupravičene reklamacije.

Sava ima za svoje izdelke katalog, v katerem je vsak izdelek opisan s točnim navodilom uporabe, mislimo pa, da ta katalog največkrat konča v predalu vodje finiše in da so neposredni proizvajalci premalo seznanjeni z namenom uporabe posameznih finiše.

Apreture

Največ se pri proizvodnji čevljev porabi apretur. Aperture delimo po namenu uporabe na tiste, ki so namenjene za bokse s korigiranim licem in na tiste, ki so namenjene za klasične bokse, velurje, nubuke, aniline, nape, ševroje in ševrete.

Po učinku pa delimo aperture na brezbarvne, črne, svetleče, visoko svetleče, mat in globoki mat.

Pri apretiranju čevlja iz boksa, s korigiranim licem postopamo na naslednji način:

Čevelj temeljito operemo s čistilom STANDFLEX BTR, lak pustimo posušiti in s pištolo enakomerno obrizgamo. Katero aperturo uporabljamo, je odvisno od zaželjenega efekta, apertura pa mora biti iz serije B ali M (BR 01, BO 30, BSR 01, BSO 30, BLR 01, BLO 30, MR 01, MR 02).

Kaj dobimo s tem, ko smo čevelj prebrizgali s aperturo tipa B ali M?

V prvi vrsti dobi čevlj izgled, kakršnega smo si zamislili (sijaj, mat...) obenem pa ga zaščitimo pred vpijanjem vlage. Črno zabarvane aperture se uporabljajo zato, da dobimo boljše črnino čevlja in da ni treba posebej popravljati manjših napak, ki nastanejo pri izdelavi čevlja.

Pri apretiranju čevlja iz boksa s klasično dodelavo, pa je postopek malo drugačen.

Čevelj se čisti s čistilom STANDFLEX 10 KR, nakar nanese samo z gobo (ne s pištolo) polnilo STANDFIL R 01 ali 030. Polnilo zapolni pore usnja in ustvari elastičen film, ki je dobra podlaga za nanos aperture. S tem, da zapolnimo pore na usnjo, dosežemo večji efekt hidrofobiranja (odbijanja vode), manjšo porabo aperture in kar je

najvažnejše — dobimo efekt, ki ga od izbrane aperture pričakujemo. Če ne naneseemo polnila, pa se nam kaj lahko zgodi, da bomo namesto sijnega dobili mat čevelj.

Za nanašanje apretur uporabljamo čevljarstvo pištolo s šobo, premera 0,5 mm in pritisk zraka 5–6 atm. Brizgamo z razdalje 30–40 cm in to

Finiš je pri izdelavi obutve zelo važen — pomaga pri prodaji

tenko, ker je pri debelem sloju nevarnost luščenja in pokanja.

Zelo važno, če ne že celo nujno je, da na zračni vod vgradimo oljni in vodni filter, ker pride drugače lahko do zelo neugodnih efektov, apertura posivi in se lušči.

Politure:

Drugo zelo obširno področje našega proizvodnega programa so politure, ki jih uporabljamo za obdelavo podplatov.

Politure delimo z ozirom na efekt na:

- transparentne politure
- kritne politure
- lak politure
- globinske politure

Transparentne politure

STANDIT TP se uporabljajo za finiše podplatov, robov in pet iz naravnega usnja v barvi kakršno si izberemo.

Postopek nanašanja transparentne politure na podplat je naslednji:

Podplat obrusimo s papirjem št. 200, skratčimo in premažemo s polituro (s čopičem ali gobo). Podplat posušimo in spoliramo.

Pri robovih in petah pa je postopek malo dolgotrajnejši.

Po grobem brušenju s papirjem 40–80 naneseemo trdilec na usnje STANDIL PR ali PR — SG. Ko se posuši, brusimo s papirjem 80–120, nato pa še s papirjem 160–200, očistimo prah in premažemo s polituro — najbolj dvakrat.

Ko je politura suha, jo je potrebno spolirati na polirnem stroju z maksimalno 900 o/min. S plateno krtačo naneseemo STANDIN SIJAJ. NI.

Kritne politure STANDIT KP se uporabljajo za iste namene kot transparentne, s tem, da imamo pri transparentnih ohranjen naraven videz usnja, pri kritnih pa strukturo usnja popolnoma zakrijemo. Dela se s temi politurami enako.

Lak politure (KBR — brezbarvna in KBO — obarvane) uporabljamo za finiše gumijastih podplatov in robov.

Podplat najprej temeljito operemo s Standflexom BTR. Ko se posuši, naneseemo polituro z mehko ščetko, pištolo, valjčkom, s pomočjo lamel ali filcem.

Politura daje lesk brez poliranja.

Globinske politure Standit P se uporabljajo za barvanje podplatov, robov in pet iz naravnega usnja.

Delo z njimi je popolnoma enako delu s transparentnimi ali kritnimi.

Predpogoj za dober finiše ali dobro lepljenje je kvalitetno očiščen čevelj.

Seveda obsega poleg omenjenih finiše naš proizvodni program še druge, vendar za bolj specialne namene, zato smo se v tem opisu omejili le na najbolj uporabljene finiše.

Kolektivno nezgodno zavarovanje — da ali ne?

Zavarovalnica Sava nam je ponovno poslala ponudbo za sklenitev pogodbe za kolektivno nezgodno zavarovanje članov kolektiva.

Ker je naša organizacija združenega dela pred časom že imela tako zavarovanje in ker so se naši samoupravni organi že nekajkrat izrekli proti kolektivnemu zavarovanju, je prav, če najprej povem pridobitve, ki bi jih imeli člani kolektiva od nezgodnega zavarovanja, nato pa še razloge, ki so preprečevali sklenitev pogodbe o kolektivnem zavarovanju.

Član kolektiva, ki bi mesečno plačeval 10 din zavarovalnine bi v primeru, če bi se poškodoval pri delu oz. izven dela, imel pravico:

— do dnevne odškodnine v višini 15,45 din v času zdravljenja zaradi poškodb,

— do odškodnine v višini 30.940 din za 100% invalidnost, če bi ta nastopila kot posledica pri delu oz. izven dela. Svojci zavarovanca pa bi dobili odškodnino v višini 15.470 din, če bi se smrtno ponesrečil pri delu oz. izven dela.

Razlogi, da še nimamo kolektivnega zavarovanja pa so naslednji:

1. Majhno število poškodb pri delu.

V letu 1975 je bilo v naši OZD 39 poškodb pri delu.

2. Vse poškodbe so bile lažje značaja — brez posledic oz. invalidnosti.

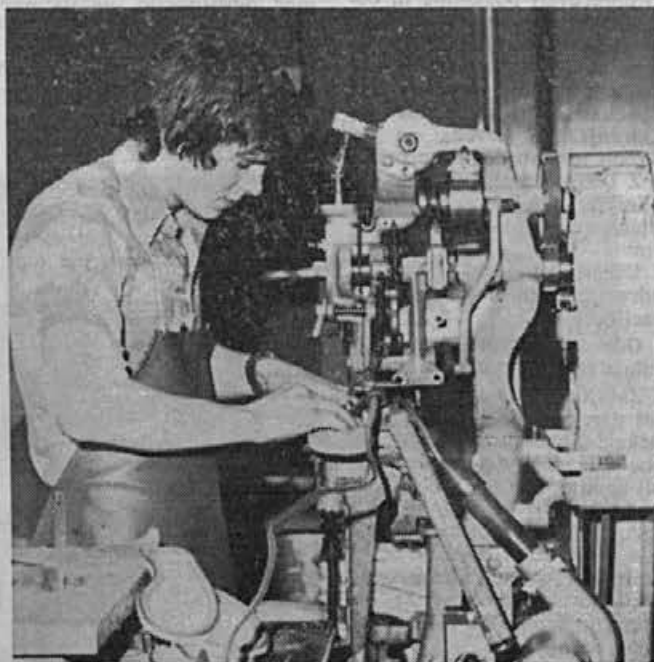
Poprečno zahteva ena poškodba 11,2 dneva zdravljenja. To pomeni, da Zavarovalnici ne bi bilo potrebno za leto 1975 nobenemu izmed naših članov kolektiva izplačati odškodnine za invalidnost.

Zdravljenje poškodb pri delu je zahtevalo 481 delovnih dni (podatek je za leto 1974), za kar bi nam Zavarovalnica izplačala 7.431,45 din v obliki dnevni odškodnin. Seveda pa moramo upoštevati, da bi se ta znesek približno 3-krat povečal, ker bi zavarovanci dobili dnevno odškodnino tudi za poškodbe izven dela. Kljub temu pa bi bilo to malo, če vemo, da bi Zavarovalnica dobila letno nekaj manj kot 20 starih milijonov.

3. Naša OZD ima s Samoupravnim aktom od začetka leta 1973 razmeroma dobro urejeno izplačevanje odškodnin članom kolektiva, ki se poškodujejo pri delu oz. na službenem potovanju. Odškodnine so znatno višje kot pri Zavarovalnici. Tako je odškodnina za 100% invalidnost 10 starih milijonov, odškodnina za bolečine (Zavarovalnica tovrstne odškodnine nima) se giblje od 3 do 15 starih tisočakov dnevno, odvisno od intenzitete bolečin. Prav tako pa delovna organizacija krije razliko med višino nadomestila in osebnim dohodkom.

Ker želimo, da se člani kolektiva sami odločijo o tem vprašanju, bo v prihodnjem mesecu Zavarovalnica Sava izvedla anketo, kjer se bo vsak posameznik izrekel »za« ali »proti« kolektivnemu zavarovanju.

Marija Kastelec

Ali se bo zavaroval — ali ne; o tem bo odločil vsak sam

Kako urejati varstvo otrok

Kam z otroci v popoldanskem času, ko ni organizirano varstvo v vzgojno varstveni ustanovi? To vprašanje si pogosto zastavljajo tudi naše delavke, še posebno matere samohranilke in tiste delavke, katerih možje so zaradi službenih dolžnosti večkrat odsotni od doma tudi v popoldanskem času.

Do sedaj smo to vprašanje reševali s tem, da smo taki delavki omogočili delo na dopoldanski izmeni. Ker se v zadnjem času pojavlja vedno več delavk s prošnjo, da bi delale samo dopoldne, smo se o tem vprašanju dogovarjali s predstavniki osnovne šole in vzgojno varstvene ustanove ter patronažno sestro. Posredovali smo jim predlog, da bi se v vzgojno varstveni ustanovi formirala skupina tudi v popoldanski izmeni. Ob tem se postavlja vprašanje različnih starostnih skupin otrok, do katere ure bi bili otroci v varstvu in kako bi organizirali popoldansko malico. Popoldne bi bili otroci v varstvu lahko najdalj do 19. ure. Nemogoča pa bi bila rešitev, da bi vzgojiteljica dala otroke spat, ko bi šli starši iz službe pa bi jih morali zbuditi iz najlepšega sna in jih odpeljati domov. Kdo pa bi prišel otroke iskat ob 19. uri in jih odpeljal domov in pri najmlajših bedel, dokler se starši ne vrnejo iz službe? Ta rešitev bi bila tudi s strani vzgojno varstvene ustanove zaenkrat še neizvedljiva, posebno sedaj, ko delujejo še v starih prostorih.

Drug predlog je bil, da bi v okviru Krajevne skupnosti iskali ženske, ki bi bile pripravljene sprejeti otroke v varstvo tudi v popoldanskem času. Te ženske — varuške bi morale opraviti posebne tečaje, v stanovanju bi morale imeti poseben prostor, ki bi bil primerno opremljen za potrebe otrok. Varuške bi bile pod posebnim nadzorstvom vzgojno varstvene ustanove, ki bi morala vedno kontrolirati njihovo delo in prostor, kjer bi bivali otroci. Zaenkrat je tudi ta možnost neizvedljiva, ker še ni urejen status varušek, ker bi se lahko začelo množično »črno« varstvo, ki pa ni v našem interesu in ne v interesu vzgojno varstvene ustanove.

Preostane nam torej edina možnost, da zaenkrat upoštevamo le nujne primere. To se pravi, da bomo morali omogočiti delo v dopoldanski izmeni samo materam z več otroki, ki res nimajo možnosti drugače rešiti varstva otrok.

Ob tem bodo morale biti seveda pripravljene tudi na to, da bodo kdaj prejele tudi nižji osebni dohodek in da ne bodo stalno razporejene na svojem stalnem delovnem mestu. Na vsak način se bodo morale podrežati zahtevam proizvodnega procesa.

Nakazala sem nekaj težav, ki se pojavljajo v zvezi z varstvom otrok. V letošnjem letu se bo vzgojnovarstvena

lagoditi se življenju tudi v širšem kolektivu sovrstnikov in jim dati dodatne možnosti za igro in socialno vzgojo. Seveda pa moramo pri tem opozoriti tudi na vlogo družine pri uresničevanju nalog primarne socializacije, zlasti na njeno skrb za otrokov čustveni socialni razvoj, saj je od njega v mnogočem odvisen razvoj otroka na intelektualnem področju pa tudi njegov telesni razvoj. Zato je predšolska vzgoja na nižji predšolski stopnji, nujno tudi družinska.

Marta TREVEN

Kadrovske novice

V obdobju zadnjega meseca smo imeli le malo sprememb na kadrovskem področju. Obrat Col je obratoval z nespremenjenim številom zaposlenih. V obratu Gorenja vas je prenehala z delom Anica Zlogar, medtem ko novih zaposlitev ni bilo. Obrat Ziri v tem obdobju ni imel primera prenehanja dela, na novo pa je delo nastopila Vida Tratnik, ekonomist pripravnik. Nekaj več sprememb je

bilo v prodajni mreži. Delo sta nastopili delavki Milka Torbica, kot prodajalka v prodajalni v Zadru in Lidija Kobal v prodajalni Kranj. V prodajni mreži pa so prenehali z delom naslednji: Boičič Hamza, Sarajevo, Zorica Češnja in Bogdana Puhalo, Koprivnica, Majda Kukovec, Maribor, Ljudmila Lesjak, Celje in Anica Tušek, Skofja Loka II.

A. F.

Vedno isti, me je prešlino, ko sva si segla v roke s profesorjem Valentinom Pivkom, ravnateljem kranjske gimnazije; spomnil sem se dvajset let nazaj, ko so nas, zelence, sprejemali žirovski študentje v svoje vrste.

Ta živahni matematik, ki je gledal Ziri kot na dlani že od leta 1933, je začel trgati hlače v šolskih klopih že pred vojno. Leta 1943 je bil z družino interniran na Bavarskem ...

Tako je po vojni s četrtim razredom spet začel »študirati«, leta 1949 končal nižjo gimnazijo, se vpisal na kranjsko gimnazijo in maturiral leta 1953. Odločil se je za študij fizike in diplomiral leta 1959. Kar deset let je nato po-

nik republiškega odbora sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja. Seveda to še ni vse, naše družbeno življenje zahteva, da

se vključuje v samoupravno sporazumevanje, da sodeluje v oblikovanju smernega izobraževanja in podobno.

Ob vsem tem pa tovariš Pivk najde čas in najmanj vsakih štirinajst dni obišče starše v žirovskem vrhu.

Prav rad poprime za domača dela.

Ko s svoje domačije gleda na Ziri, meni, da bi res lahko postali zaokrožena, ustvarjalna krajevna skupnost. Seveda se bi morali o svojem razvoju bolj načrtno dogovoriti, da ne bi nesmotrno zapravljali svojih možnosti. Dragoceno zemljišče kjer so bile včasih njive, je zazidano. Torej, več skrbi bo potrebno posvetiti komunalni ureditvi in pa prihodnjemu razvoju.

Tako planeta dve uri. Vesel sem, da je prav letos, ko praznuje kranjska gimnazija 75-letnico prve mature, ravnatelj naš rojak.

učeval fiziko in matematiko na škofjeloški gimnaziji, od leta 1970 pa se je vrnil v Kranj, najprej kot profesor, pozneje pa je postal ravnatelj šole, kjer je bil včasih dijak.

Obseg njegovega strokovnega dela še ni uokvirjen, kajti matematiko poučuje tudi na Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Kranju.

Je zelo delaven tudi v družbenem življenju že od mladih nog: delal je v mladinski organizaciji, vodil združenje študentov na prirodoslovno matematični fakulteti, bil je predsednik sindikata prosvetnih delavcev, predsednik občinskega odbora sindikata družbenih dejavnosti v Skofji Loki, član republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in član republiškega sveta zveze sindikata. Trenutno pa je podpredsed-

Kurjač v svojem delovnem okolju

Dopisujte v Delo-življenje

Slobodan Poljanšek:

Kako ocenjujemo učence po novem?

Verjetno mnoge starše zanima, kako bomo v osnovni šoli po novem spremljali uspehe učencev.

Zato menim, da je koristno povedati kaj vse predvideva novi pravilnik o ocenjevanju. S tem želimo doseči večjo demokratizacijo odnosov in hitrejšo uresničevanje temeljnih smotrov osnovne šole.

Novi pravilnik vsebuje tri bistvene novosti:

1. Predmeti: telesna vzgoja, glasbena vzgoja, likovna vzgoja, tehnična vzgoja ter gospodinjstvo se ne ocenjujejo več s tradicionalno petstopenjsko številčno lestvico (1-5), pač pa z novo besedno ocenjevalno lestvico: **zelo uspešno, uspešno, manj uspešno**. S predlagano tristopenjsko lestvico ocenjujemo uspeh učenca, ne pa njegovih posameznih postopkov, oziroma izdelkov. Zato učitelj sproti spremlja in beleži znanje, napredek in razvoj učenca, pa tudi vse okoliščine, ki vplivajo na učenčev uspeh. Učenčev uspeh ocenjujemo celovito. Pri tem upoštevamo njegovo sodelovanje v vzgojno-izobraževalnem procesu, obseg in kakovost njegovega znanja, razvoj njegovih sposobnosti, njegovo prizadevanost, napredek, razvoj njegovih učnih in delovnih navad, sposobnost za uporabo pridobljenega znanja, njegovo vzgojnost in posebej njegovo zanimanje za predmetno področje tudi zunaj šolskih okvirov. Končno moramo upoštevati tudi to, koliko je učenec dosegel glede na svoje sposobnosti in spretnosti.

Zato na podlagi elementov, ki smo jih dobili ob spremljanju, oblikujemo oceno uspeha pri predmetu za vsakega učenca ob upoštevanju vseh njegovih posebnosti.

Nova lestvica poudarja načelo, da ne ocenjujemo neznanja, marveč znanje. Zato lestvica nima »negativne ocene«, ki bi se glasila »neuspešno, marveč so vse ocene pozitivne. Temeljna ocena, ki naj zajame poprečne dosežke napredka in razvoja, je »uspešno«. Oцени »zelo uspešno« ali

»manj uspešno« pa so ocene, ki odstopajo od poprečja navzgor ali navzdol. Naštete tri besedne ocene predstavljajo le pričetek pisnega ocenjevanja pri prej omenjenih petih predmetih, ki se bo v prihodnjih letih nedvomno še razvilo.

2. Druga novost pri ocenjevanju je ta, da razrednik nič več ne ocenjuje splošnega učnega uspeha ob polletju in koncu šolskega leta **aritmetično** (do sedaj je bil npr. odličen tisti učenec, ki je imel več petic kot štiric). Novi način ocenjevanja splošnega učnega uspeha prepoveduje aritmetično izračunavanje.

Novost je ta, da učenčev splošni učni uspeh oceni **razredni učiteljski zbor na predlog razrednika**.

(Primer: učenec je lahko odličen, četudi ima manj petic kakor štiric. Učenec je lahko odličen, četudi so v izkazu trojke, bil pa je recimo med šolskim letom pretežno bolan. Trud, ki ga je vložil, pa lah razrednik oceni s splošnim učnim uspehom: »odlično«.)

Seveda gre lahko ocenjevanje splošnega učnega uspeha tudi v drugo smer. Učenec, ki ima npr. pretežno več štiric kakor trojk, je lahko »dober«, če razrednik oceni, da ni vložil v splošni učni uspeh potrebne energije.

Pri ocenjevanju splošnega učnega uspeha razrednik upošteva predvsem naslednja dejstva:

- znanje in uspeh pri vseh predmetih,
- kakšno je učenčev vedenje (obnašanje),
- prizadevanje pri delu,
- učenčev odnos do obveznosti v šoli in zunaj nje,
- učenčeve sposobnosti, nagnjenja, interese v prostovoljnih dejavnostih, v družbeno koristnem delu,
- učenčev splošno razvitanost: koliko je učenec sposoben narediti in koliko dejansko naredi.

Za oceno splošnega uspeha torej ni **aritmetičnih** pravil. Ta je torej rezultat spremljanja učenčevega celotnega razvoja in napredka ob upoštevanju njegovih subjektivnih in objektivnih pogojev za to.

Novi način ocenjevanja v veliki meri upošteva dejstvo, da je doživljanje uspeha temeljni psihološki spodbujevalec za dejavnost vsakega in posebej mladega človeka.

3. Tretja novost na področju ocenjevanja je ocenjevanje vedenja, ki se je doslej ocenjevalo s klasično številčno lestvico 1-5, po novem načinu pa besedno in sicer: »vzorno«, »primerno« in »manj primerno«.

Ocena »primerno« bi odgovarjala dosedanji oceni »odlično«. Če razrednik oceni odstoapnja navzgor ali navzdol pa uporabi še ostali dve oceni.

Novi pravilnik zahteva tudi, da se pri oceni iz vedenja upošteva **mnenje razredne skupnosti**. To določilo moramo razumeti tako, da razredno skupnost primerno poučimo in učence vodimo ob sodelovanju.

V celoti pa je razumeti oceno iz vedenja kot prehodno obliko, ki jo bo v bodoče zamenjalo učiteljevo mnenje o učenčevi osebnosti v opisni obliki.

Na področju ocenjevanja se uveljavljata še novosti:

4. V prvem polletju prvega razreda smo z novim pravilnikom opustili ocenjevanje. To pomeni, da učitelj spremlja, ugotavlja in opisuje napredek in razvoj učenčevih intelektualnih, motoričnih in senzoričnih sposobnosti in njegov socialni razvoj. Take informacije daje učitelj sproti tudi staršem na govornih urah. V drugem polletju se temu opažanju pridružijo še številčne ocene.

5. Deveti člen pravilnika govori o možnosti za hitrejšo napredovanje in prestopanje posameznih učencev iz razreda v razred. To imenujemo v pedagoškem jeziku »**akceleracija**«. Predloge za take izjemne primere dajeta lahko: a) šola in b) starši.

POSTOPEK JE NASLEDNJI:

— Ravnatelj imenuje komisijo, ki vse leto skrbi za izredno bistre učence na šoli.

— Razredniki se, s temi izjemnimi posamezniki in njihovimi starši o hitrejšem napredovanju posebej pogovorijo. Učiteljski zbor na podlagi mnenja in v soglasju z učenčevimi starši odloči o prestopu učenca v višji razred.

V primeru, ko starši predlagajo ta prestop, opravlja učenec razredni izpit.

— Učiteljski zbor ugotovi, kateri učenci so izredno bistri in delovni, kateri kažejo zelo izjemne želje in zmožnosti za hitrejšo napredovanje.

LJUDSKA ŠOLA

OSNOVNA ŠOLA

SODOBNE NEZNANKE

0 = 0

5 = zelo usp.

4 3 2 1 = devalvo.

Pihalna godba Alpina v narodnih nošah

Občni zbor Muzejskega društva Ziri — v bodoče upajo na večje sodelovanje

Muzealci so zborovali

26. decembra 1975 je bil ustanovni občni zbor Muzejskega društva Ziri. Čemu še eno novo društvo, saj jih imamo v Zireh že preko dvajset? Odgovor je kratek in jase. Gotovo nam krajanom Zirov ni vseeno kakšen glas bo štel danes ali jutri o Zireh, njenih prebivalcih in njihovih delih v svet. Gotovo je bilo vodilno načelo občnega zbora, da ne bi bilo prav, če se vsi muzejski predmeti obeh dolin zbirajo v Skofji Loki. Prav je, da tudi Zirovci vsaj del svoje preteklosti ohranimo poznejšim rodovom. Sem sodijo zlasti take stvari, ki nimajo povezave z ožjim mestnim središčem in so tipično vezani le na določen kraj. Zaradi tega dejstva je gotovo pravilna odločitev, da smo ustanovili lastno društvo. Le tako bomo bolj zavzeto zbirali in ohranjevali naše domoznastvo. Verjetno že vsi Zirovci ne vemo, da imamo že od 14. okt. 1973 v stari šoli lastno muzejsko zbirko. Priznamo, da sta zbirki čevljarstva in čipkarstva še skromni. Prepričani pa smo, da bo novo društvo zbirke obogatilo. Saj so bili sklepi občnega zbora, da bi bila polepšana, počesana, zlikana ter postrejša.

Gotovo smo deležni upravljene kritike domačinov, da je to še malenkost, toda vedeti moramo, da je bilo že vloženi veliko ur dela v korist družbe in kraja za ohranitev njihove značilnosti. Vzpodbuda in veselje pa nam je pohvala tujcev o zbirki. V spominski knjigi obiskov zasledimo naslove iz Nemčije, Anglije, Amerike, Italije in njih misli. Vsi so si edini: Skromno a zelo zanimivo.

Kakšne naj bi bile naloge bodočega muzejskega društva? Prva in najpomembnejša naloga bi bila povečati in obogatiti zbirko čevljarstva in čipkarstva. S tem bi se poživila turistična dejavnost in bi bila hkrati svojevrsna reklama za tovarno Alpino, z dokazom, da je podjetje nastalo iz tradicije, obogatilo pa bi tudi kulturo domačinov.

Druga naloga pa je, da bi čimprej obogatili zbirko iz NOB, saj so Ziri doprinesle velike žrtve za našo revolucijo.

Tretja naloga pa je zbirati nove člane društva, zlasti pogrešamo med članstvom prisetne delavce in mladino.

Zveza med njimi pa so Loški razgledi, kjer jih dobijo po nižji ceni. Po drugi strani pa so Razgledi pot, da se prispevki, ki so pomembni tudi za naš kraj v pisni obliki ohranijo in popularizirajo. Saj je bil predlog občnega zbora, da bi našli posameznike, ki bi strokovno in dokumentarno obdelali rast in vzpon Alpine od ustanovitve do danes. To gradivo pa bi lahko ohranili v pisani besedi prav s prispevkom v Loških razgledih.

Nadaljnja naloga naj bi bila organizirati slikarski oddelek v katerem bi bila dela domačih slikarjev in kiparjev ter drugih umetnikov.

Ustanovitelji pa želimo boljše sodelovanje z Muzejskim društvom Skofja Loka, več povezave z dobro začetim turističnim društvom in več posluha pri podjetjih in posameznikih ter veliko več zupanja v muzej, ki v Zireh more in mislimo, da mora obstajati.

Glede načrtov in dela društva pa bi si izposodil znano Leninovo misel, da eno konkretno dejanje več pomeni kot pa veliko abstraktnih dejanj.

V. P.

Dr. Tone Košlr:

Prva pomoč

Poškodbe kosti in sklepov

Nepomembno je za prvo pomoč ali gre za zvin, izpah ali prelom! Močna bolečina, oteklina, neuporabnost okončine, morebitna pomodrelost kože in spremenjena oblika — so vselej znaki za sum na resno poškodbo kosti ali sklepa.

Prva pomoč:

S priročnim sredstvom imobiliziramo poškodovani del telesa. Uporabimo lahko deščico, zvito pločevino, revijo, zložen časopis ali dele obleke. Najenostavneje priročno podlago pritrdimo na poškodovano okončino s trikotno ruto ali navadnim povojem. Če je poškodovana ena stegenica ali koleno, prevezemo s trikotnimi rutami obe spodnji okončini skupaj. Če je poleg poškodbe kosti ali sklepa tudi rana na koži, je to komplicirana poškodba. V tem slučaju rano najprej sterilno

pokrijemo in okončino šele nato imobiliziramo.

Pozor:

Poškodovane okončine ne smemo uporabljati. Po prvi pomoči poskrbimo za prevoz v zdravstveni dom. Pri poškodbi hrbtenice, stegenic in obeh golenskih kosti, poškodovanca ne prevažamo v osebni avtomobilu.

Poškodba hrbtenice:

Poškodovanec toži o bolečinah v hrbtenici. Mogoče ne čuti rok ali nog, okončin ne more premikati (ohromelost). V tem slučaju poškodovanega položimo s pomočjo vsaj treh pomočnikov na trdo ravno podlago in ga varujemo, da se ne premika (miza, klop, deska, na tla) in pokličemo takoj zdravstveni dom oziroma reševalno postajo. Ponesrečenca premikamo le z desko oziroma s podlago.

Pozor:

En sam nepremišljen premik poškodovanca lahko po-

vzroči ohromelost od poškodovanega mesta navzdol, pri poškodbi vratne hrbtenice pa celo smrt (zlom »tilnika«).

Tujek v očesu

Največ tujkov je ujetih pod zgornjo ali spodnjo veko z notranje strani. Če nas reže v očesu, nam sodelavec s prsti nalahno potegne spodnjo veko navzdol ali pa obrne zgornjo navzgor. Tujek se s tem prikaže. Odbršite ga s koščkom gaze ali vogalom čistega robca. Isto lahko napravimo sami pred ogledalom.

Pozor?

Če vidimo, da je tujek za-
pičen v roženico ali beločnico, ga ne odstranjujemo (igla, sanka iz žime), ampak ga zavežemo in gremo k zdravniku. Enako ravnamo, če nas reže, tujka pa v očesu ne najdemo.

Pri brušenju, poliranju, rezanju, razbijanju in drugih podobnih opravilih nosimo vedno zaščitna očala!

Če v oko brizgne lužina (apno) ali kislina, moramo s tekočo vodo oko takoj temeljito izprati. Izpiramo najbolje s pomočjo enega ali dveh sodelavcev, težko sami sebi.

Kako izpiramo oko?

S čisto, tekočo vodo, ki jo nalijemo v čisto posodo. Lahko v vodo namočimo gazo ali vato oziroma robec in ga ožemamo v oko. Poškodovani leži vzrak, sodelavec pa mu s silo s prsti poškodovano oko odpira, z drugo roko pa izpira.

Pozor:

Vedno oko takoj izperemo — še pred odhodom v zdravstveni dom.

Električno varjenje lahko okvari oči. Kot pri gledanju sončnega mrka ali smučanju v planinah gre v tem slučaju za draženje zunanjih in notranjih delov oči. Večkrat je prizadet tisti, ki neposredno ne vari, temveč dela v prostoru, kjer se vari, oz. vari brez zaščitne maske ali očal. Oči pečejo, se solzijo, bolnik jih tišči zaprte, ker ga svetloba moti. Težave se pojavijo od 5 do 8 ur po gledanju varjenja oziroma varjenju.

Pomoč: treba je k zdravniku.

Oprema za prvo pomoč:

1. Čista posodica za izpiranje
2. Gaza 1/2 m² ali 1 m² za izpiranje oziroma prevezo očesa
3. Trikotna ruta za fiksiranje gaze na oko.

Kako kličemo zdravniško pomoč?

Istočasno, ko pomagamo ponesrečencu ali nenadno obolelemu, eden od sodelavcev pokliče zdravstveni dom oziroma reševalno postajo.

TELEFONI:

Skofja Loka	60 440 ali 94
Gorenja vas	68 204
Zelzniki	67 020
Ziri	69 256

Če ne dobite v obeh dolinah zdravnik v ambulanti (Gore-

nja vas, Zelezniki, Ziri), kličite takoj Skofjo Loko 60 440 oziroma 94. Medtem že lahko poskušate najti tudi domačega najbližjega zdravnika.

Nasvet: na vidnih mestih naj bodo v OZD napisane nštete telefonske številke, vključno domače številke zdravnikov z vašega področja.

Dežurni sestri oziroma zdravniku povejte na kratko, kaj se je zgodilo in kaj opazate, zato si poškodovanca pred klicanjem oglejte in ocenite njegovo stanje. Poskušajte izpolniti vsa navodila, ki vam jih posreduje pri klicanju uslužbenec zdravstvenega doma. Pri vratih v tovarno naj pričaka reševalca oziroma zdravnika tisti delavec, ki bo pomoč znal pripeljati do ponesrečenca.

Oprema omarice za prvo pomoč

1. INSTRUMENTI
Skarjel kom
Pinceta anatomska 1 kom
Varnostne zaponke 10 kom
Termometer 1 kom
2. DROBNA OPREMA
Ledvička srednja za izbljuvke 1 kom

Plastična posodica ali kozarec približno 2 dcl 1 kom

Baterijska svetilka oz. sveča z vžigalnikom ali vžigalicami

3. OBVEZILNI MATERIAL
Prvi povoji I., II., III. po 5 kosov

Zalepke sterilne manjše in večje po 20 kosov za male rane ali odrgnine (obliž)

Sterilna gaza 1 m², za velike rane in opekline

Povoji kaliko, tkani rob, 8 cm, 12 cm, 15 cm po 5 kosov

Trikotne rute 3 kosov

Hidrofilna vata po 50 gramov, 3 kosov

Levkoplast 1 cm × 1 m 2 kosov

4. RAZKUŽILO
Asepsol, (dezol) za čiščenje površnih prask, odrgnin, obtočenin

5. OSTALO
Svičnik in zvezek za beleženje poškodb. V večjem obratu naj bodo tudi nosila za prenos poškodovancev. Poleg omarice naj bodo ustrezni napotki za nudenje pomoči in potrebne telefonske številke za klicanje pomoči.

Prednostna razvrstitev športnih panog v občini Škofja Loka

Na podlagi gradiv, ki jih je pripravila telesnokulturna skupnost Slovenije in odbor za vrhunski šport pri OZTKO v Škofji Loki in so bila dana v javno razpravo, se za občino Škofja Loka osvoji sledeča prioriteta:

1. Podpiramo republiški predlog, da se v prvo prioriteto uvrstita atletika in košarka.

2. V drugo prioriteto predlagamo alpsko smučanje in rokomet, ki sta v sedanjem času v občini najbolj razvita.

3. Po tem predlogu izpadejo iz sedanje prioritete smučarski skoki, ki se gojijo v Zireh in smučarski teki, ki jih gojijo v Zeleznikih.

Z ozirom na to, da smo skokom šele pred letom dni omogočili njihov razvoj, predlagamo, da skokom kljub temu, da niso v prioriteti omogočimo profesionalnega trenerja.

OBRAZLOŽITEV ATLETIKA:

Obrazložitev za atletiko je podana v republiških materialih in zato podajamo le nekaj misli v bodočem razvoju atletike v občini Škofja Loka. Z ozirom na to, da v občini Škofja Loka ni niti najbolj osnovnih atletskih naprav pri vseh šolah, sodimo, da je v bodočem obdobju treba rešiti to vprašanje. Zato takrat ne moremo govoriti o atletiki kot o vrhunskem športu in v občini ne bomo ustanavljali atletskih klubov. Zato naj bi bila atletika v

tem obdobju športna panoga, ki jo bomo načrtno gojili le v šolskih športnih društvih. Izrazite talente pa bomo usmerjali v atletske kolektive (Triglav Kranj, Olimpija Ljubljana itd.).

KOSARKA:

Tudi obrazložitev za to panogo je iz republiškega aspekta podana v materialu telesnokulturne skupnosti Slovenije.

V občini pa je košarka šport s precej visoko kvaliteto in še večjo množičnostjo.

Goji se v vseh osnovnih šolah (nekoliko manj v Zeleznikih) in je v njih z ozirom na kadre in materialne pogoje prva športna igra. Tekmovalno se goji v Škofji Loki, Gorenji vasi in Zireh. Posebno pri pionirskih kategorijah dosegamo zadnjih deset let zelo lepe rezultate. V članski konkurenci so pri moških uspehi zadnja leta manjši, tri ekipe tekmujejo v drugi slovenski ligi. Ženske pa tekmujejo, ena ekipa v slovenski, ena pa v zvezni žošarkarski ligi.

ALPSKO SMUČANJE:

Alpsko smučanje je v materialih telesnokulturne skupnosti Slovenije obdelano zato, ker je predlagano kot druga slovenska prioriteta. Pomembnost alpskega smučanja je za nadaljnji razvoj zimskega turizma in gospodarstva, ki izdeluje zimsko opremo, izredno pomembna. Če iz tega vidika gledamo tudi na razvoj smučanja v naši občini že iz stališča turizma in gospodarstva, mimo tega športa ne moremo. Alpsko smučanje gojimo v Škofji Loki in Selški dolini. Težnja za njegov razvoj pa se kaže tudi v Gorenji vasi in Zireh. V zadnjih letih beležimo velike kvalitete premike proti vrhu jugoslovanskega alpskega smučanja. Imamo lepo število pionirskih, mladinskih in članskih reprezentantov, ki dosegajo v zadnjih sezonah tudi dobre rezultate na mednarodnih tekmah. Alpsko smučanje je danes naš najbolj kvaliteten šport v občini.

ROKOMET:

Rokomet v republiških materialih ni predlagan v nobeno prioriteto. V drugo prioriteto, kamor ga predlaga IO TTKS pride lahko le, če ga 20 občin v Sloveniji prizna za svojo prioriteto. V naši občini je rokomet nedvomno športna igra, ki je tako po množičnosti kot kvaliteti skoraj enakovredna košarki. Goji se v vseh osnovnih šolah, kvaliteto pa dosega v Zeleznikih (članice I. slovenske lige) in v Škofji Loki (članice I. slovenske lige).

»Alpina žiri« najbolja

ZAGREB — Peti odprti zimski kup Zagreba u malom nogometu, na kojem je sudjelovao rekordan broj od 118 momčadi s preko 1300 igrača, završio je iznenađenjem: u finalnom susretu momčad »Alpina žiri« pobijedila je s 1:0 favoriziranu momčad sisačkog »Borca«, prošlogodišnjeg pobjednika ovog turnira. Pred oko 2000 gledalaca u Domu sportova finalni susret donio je uzbudljivo, dinamičnu i dobru igru. Momčad »Alpina žiri« iznenadila je Sisačane veoma pokretljivom igrom, oštrom u odbrani, i brzom u napadu, tako da Sisačani nisu mogli predvesti igru kao u prethodnim utakmicama na turniru, kada su zaista blistali. Zasluženu pobjedu »Alpina žiri« donio je vrlo dobar Đura, koji je postigao jedini zgoditak.

Turnir su odlično organizirali sportska dvorana Trešnjevka i sportska dvorana Zagreb, a pokrovitelji su bili »Večernji list«, Općinska konferencija SSRN Trešnjevka i Stručni savjet Zagrebačkog nogometnog saveza. Po završetku natjecanja pobjednicima su predane nagrade. »Alpina žiri« primila je za prvo mjesto pokal »Večernjeg li-

sta«, a od organizatora trenirke i plaketa za svakog pojedinca. Drugoplasiranom Borcu iz Siska pripao je pehar Općinske konferencije SSRN Trešnjevka, a od organizatora deset pari dresova i

gačica i svakom pojedincu srebrna plaketa, dok je Nogometni savez Zagreba trećeplasiranoj ekipi »Harlem Schow« poklonio loptu, a organizator svakom igraču brončanu plaketu, itd.

Momčad »Alpina žiri« je igrala u sastavu: Pintarić, Svigir, Gašparić, Zličar, Zbiljski, Đura, Celik, Kučanić, Mišaljević

Šahisti ne počivaju

Tudi letošnja sezona je za žirovske šahiste kar pestra. Ze v decembru lansko leto, smo končali s tekmovanjem v gorenjski ligi, kjer je tekmovalo 8 ekip.

Po zanimivih in ogorčenih bojih je prvo mesta zasedla naša ekipa.

Tudi letos so bili odlični mladinci ter članice. Prav tako pa so tudi člani, v tako hudi konkurenci pokazali, da se lahko borijo enakovredno z II. in celo I. kategorijami ostalih klubov Gorenjske.

26. decembra smo organizirali hitropotezno prvenstvo Gorenjske, na katerem je zmagal Skofjeločan Lojze Kalan. Od domačinov je bil najboljši Franci Demšar, zasedel je 4. mesto. Udeležili smo se tudi Občinskega hitropoteznega tekmovanja, kjer se pa nismo najboljše odrezali.

V finale se je uvrstil samo Janko Demšar.

Doma trenutno potekata dva turnirja, in sicer turnir kategorijnikov in brezkatgorijski turnir.

Obetajo se zanimive borbe.

Sahovski klub
Alpina

»DELO ŽIVLJENJE« Je glasilo ALPINE tovarne obutve žiri, Stara vas 23 — n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Proizvodnja obutve, TOZD Prodaja obutve in Delovno skupnost skupnih služb.

Ureja ga uredniški odbor:

Vladimir Pivk
Alfonz Zajec
Ivan Capuder
Janez Smeh
Martina Gregorač

Majda Jesenko — glavni urednik

Nejko Podobnik — odgovorni urednik

Izhaja mesečno. Naklada 1600 izvodov.

Fotografije: Franc Jesenko

Tisk: Gorenjski tisk, Kranj

Umakni se!

Napeto premišljevanje pred potezo